HABER MERKEZİ

penofoto / Shutterstock.com

İktidar yolunda tehlikeli dans!

2018'de Merkel'in parti liderliğinden çekilme kararı almasıyla birlikte yeniden aktif siyasete dönen Merz, bu kez bambaşka bir Almanya ile karşı karşıyaydı. Göçmen krizi, Covid-19 pandemisi ve Rusya-Ukrayna savaşının etkileriyle sarsılan ülkede, aşırı sağın yükselişi merkez sağ siyaseti derinden etkiliyordu.

"Siyaset, mümkün olanın sanatıdır." - Otto von Bismarck

Soğuk bir Berlin sabahında, Friedrich Merz'in çalışma odasındaki pencereden Reichstag binasına düşen gölgeler, Almanya'nın değişen siyasi manzarasını adeta resmediyordu. Bismarck'ın mümkün olanın sanatı olarak tanımladığı siyaset, bugün CDU lideri Merz'in elinde yeni sınırlarını arıyor, yeni anlamlar kazanıyordu.

1955'te Brilon'da muhafazakâr bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Merz, gençlik yıllarından itibaren siyasetle iç içe büyüdü. Hukuk eğitimi aldığı Bonn Üniversitesi yıllarında, Genç Birlik (Junge Union) içinde aktif rol alarak siyasi kariyerinin ilk adımlarını attı. Daha o yıllarda, Bismarck'ın pragmatik siyaset anlayışını özümsemiş, "mümkün olan"ın sınırlarını keşfetmeye başlamıştı.

Merz'in siyasi DNA'sı, Batı Almanya'nın ekonomik mucizesinin (Wirtschaftswunder) şekillendirdiği bir dönemde oluştu. Başarılı bir avukat olarak iş dünyasında edindiği deneyimler, onun ekonomi politikalarındaki liberal duruşunu şekillendirdi. 1989'da Avrupa Parlamentosu'na seçilerek uluslararası siyaset sahnesine adım atan Merz, burada edindiği deneyimlerle Alman siyasetinin önemli figürlerinden biri haline geldi. Tıpkı Bismarck gibi, o da pragmatik bir realpolitik anlayışını modern zamanlara uyarlamanın yollarını arıyordu.

2000'li yılların başında CDU/CSU meclis grup başkan vekilliği görevini üstlendiğinde, Angela Merkel ile yaşadığı liderlik mücadelesi Alman siyasetinin en çok konuşulan konularından biriydi. Merkel'in parti liderliğini kazanmasının ardından, Merz bir süre siyasetin arka planına çekildi ve iş dünyasında kariyerine devam etti. BlackRock gibi uluslararası finans devlerinin Almanya temsilciliklerinde üstlendiği görevler, onun iş dünyasıyla olan güçlü bağlarını pekiştirdi.

2018'de Merkel'in parti liderliğinden çekilme kararı almasıyla birlikte yeniden aktif siyasete dönen Merz, bu kez bambaşka bir Almanya ile karşı karşıyaydı. Göçmen krizi, Covid-19 pandemisi ve Rusya-Ukrayna savaşının etkileriyle sarsılan ülkede, aşırı sağın yükselişi merkez sağ siyaseti derinden etkiliyordu. Bismarck'ın "mümkün olanın sanatı" tanımı, artık çok daha karmaşık bir siyasi denklemin içinde yeniden yorumlanmayı bekliyordu.

Illustration: Erdoğan Karayel

Illustrasyon: Erdoğan Karayel

CDU'nun bu hırslı lideri, bir zamanlar Almanya'nın tartışmasız merkez sağ partisi olan CDU'yu yeniden iktidara taşımanın hayalleriyle doluydu. Ancak Angela Merkel'in bıraktığı merkez siyaset mirasından uzaklaşarak, popülist bir çizgiye kaymanın tehlikeli sularında yüzüyordu. Merz'in parti içindeki eleştirmenleri, onun 1980'lerde savunduğu neo-liberal ekonomik politikaların bugünün sorunlarına çözüm olamayacağını düşünüyordu.

Merz'in son dönemde AfD ile göçmen politikası konusunda sergilediği yakınlaşma, Alman siyasetinde derin çatlaklar oluşturuyordu. Özellikle "suça karışan göçmenlerin sınır dışı edilmesi" konusunda AfD ile benzer bir söylem geliştirmesi, parti içindeki ılımlı kanadın tepkisini çekiyordu. Bu yaklaşım, Adenauer'den bu yana CDU'nun kuruluş değerlerinden olan hümanist ve Hristiyan demokrat geleneğe aykırı görülüyordu.

Eyalet seçimlerinde AfD'nin özellikle doğu eyaletlerinde artan oyları, Merz'i zor bir satranç oyununun içine sürüklüyordu. Thuringen ve Saksonya'daki seçim sonuçları, AfD'nin bazı bölgelerde birinci parti konumuna yükseldiğini gösteriyordu. Bu durum, Merz'i AfD ile olan ilişkiler konusunda daha da hassas bir konuma itiyordu.

Merz'in siyasi geçmişinde her zaman var olan muhafazakâr ekonomik görüşleri, bugün sosyal politikalar konusunda daha sert bir tutuma evrilmiş durumda. Gençlik yıllarında savunduğu serbest piyasa ekonomisi ilkeleri, artık göçmen karşıtı söylemlerle harmanlanmış bir milliyetçi-muhafazakâr çizgiye dönüşmüş durumda.

Gelecek federal seçimlerde AfD ile olası bir koalisyon senaryosu, Alman siyasetinin en büyük tabu konularından biri olmaya devam ediyor. CDU'nun eyalet teşkilatları, özellikle doğu eyaletlerinde, AfD ile işbirliği konusunda farklı sesler çıkarıyor. Merz ise bu konuda net bir çizgi çizmekten kaçınarak, "demokratik seçilmiş her parti ile görüşülebilir" gibi muğlak ifadeler kullanıyor.

Bu yaklaşım, Merz'in siyasi kariyerinin belki de en riskli hamlesi. 1990'larda Helmut Kohl'un yanında siyaset yaparken edindiği tecrübeler, ona büyük koalisyonların ve uzlaşı siyasetinin önemini öğretmişti. Ancak bugün, popülist söylemlerin gölgesinde, bu tecrübelerin yerini daha keskin ve kutuplaştırıcı bir siyaset anlayışı almış durumda.

AfD ile herhangi bir koalisyon senaryosu, CDU'nun batı eyaletlerindeki seçmen tabanında büyük bir kopuşa neden olabilir. Dahası, uluslararası alanda Almanya'nın itibarına ciddi zarar verebilir, özellikle AB içindeki konumunu sarsabilir. Merz'in Avrupa Parlamentosu'ndaki deneyimleri, ona AB'nin önemini öğretmiş olmalı, ancak bugünkü politikaları AB değerleriyle giderek daha fazla çelişiyor.

Merz'in bu tehlikeli dansı, parti içinde de ciddi çatlaklar oluşturuyor. Genç CDU'lular ve parti içindeki ılımlı kanat, bu yaklaşıma karşı seslerini yükseltmeye başladı. Merkel döneminin merkez siyasetini savunan parti üyeleri, CDU'nun Almanya'nın istikrar partisi kimliğinden uzaklaştığını düşünüyor.

Özellikle CDU'nun genç kuşak siyasetçileri, partinin gelecek vizyonunun sadece göçmen karşıtlığı üzerine kurulmasına karşı çıkıyor. İklim değişikliği, dijitalleşme ve sosyal adalet gibi konuların da parti gündeminde daha fazla yer alması gerektiğini savunuyorlar. Merz'in iş dünyasından gelen pragmatik yaklaşımı, bu yeni nesil siyasetçilerin idealizmini karşılamakta zorlanıyor.

AfD ile flört ederek çıktığı bu karanlık patika, CDU'yu iktidara taşımak yerine, partinin temel değerlerinden ve kimliğinden uzaklaşmasına neden olabilir. Tarih, popülizmin cazibesine kapılan merkez partilerin acı sonlarıyla dolu.

Merz'in gençlik yıllarından bu yana inşa ettiği siyasi kariyeri, bugün bir dönüm noktasında. Ya Adenauer ve Kohl gibi CDU'nun büyük liderlerinin izinden giderek merkez sağ siyasetin yeni bir versiyonunu yaratacak, ya da popülizmin girdabında partinin tarihsel mirasını riske atacak. Bu tehlikeli oyun, CDU'yu ya yeni bir zafere ya da derin bir kimlik krizine sürükleyecek. Patikanın sonu henüz görünmüyor, ama karanlık giderek derinleşiyor.